

ŠIROK ZAHVAT NAUČNOTEORIJSKIH I EMPIRIJSKO-PRAKTIČNIH PITANJA

SA SIMPOZIJUMA O KULTURNOM ŽIVOTU U JNA

Sažet bilans brojčanih pokazatelja ovog zapaženog skupa, održanog 25. i 26. marta ove godine u Beogradu, u prisustvu oko 300 učesnika je: preko 80 pisanih i usmenih saopštenja, desetine usmenih diskusija i dijaloga, što sa ostalim materijalima čini oko 1000 stranica teksta. Pri ovome valja ukazati na to da je od 80 autora, više od 30 iz građanstva iz svih republika, naroda i narodnosti, što je simpozijumu dalo pečat široke tribine.

Među autorima, 11 su doktori nauka, 20 profesori, publicisti i samostalni istraživači, 5 književnika, 4 kompozitora, 3 slikara i znatan broj sociologa, politologa, društveno-političkih radnika i drugih stvaralaca, ljudi različitih zvanja i profesija.

Na simpozijumu su se, dakle, našli stvaraoci širokog spektra, od naučnika, teoretičara i kreatora kulturno-umetničkih dela, do organizatora i realizatora raznolikih oblika kulturnog života u Armiji i društvu. Sve to u neku ruku daje originalnost ovom naučnom skupu.

Naime, organizator simpozijuma, Politička uprava DSNO, zamislio je koncepciju skupa kao širok spoj naučnoteorijskih pogleda i empirijsko-praktičnih analiza do kojih se došlo za gotovo tri decenije bogatog i raznovrsnog kulturnog života u Armiji. Dakle, skup nije zamišljen kao prevashodno akademsko-spekulativna tribina, već pre svega kao integralni pogled na teoriju i praksu u ovoj sferi društvenog života naše armije. Takva koncepcija — sudeći po mišljenjima velikog broja učesnika — pokazala se u praksi korisnom.

Polazeći od toga da se o kulturnom životu JNA prvi put raspravlja na skupu ovakve vrste, želja organizatora je bila da se problemima priđe sa što šireg stanovišta. Razume se, takva koncepcija je imala i slabu stranu, kao što je složenost i teškoća da se svim aspektima kulturnog života priđe sa podjednakom pažnjom, znalo se da na skupu neće biti mogućnosti za šire dijaloge i polemičku raspravu u produbljivanju pojedinih pitanja itd. Ali to nije omelo uspešan rad celog skupa.

Sudeći po sistematizaciji prispelih radova i usmenim saopštenjima, zahvaćene su ključne oblasti, što može da posluži kao osnova za orijentaciju i podsticaj za prodiranje u bit ove sfere armijskog života i iznalaženje adekvatnijih rešenja za njegovo dalje usmeravanje.

Neosporno je da će tako širok broj zahvaćenih problema izbaciti na površinu i pitanja koja bi mogla biti predmet šireg prilaznja i dublje analize na narednim skupovima ove vrste.

ČOVEK U CENTRU KULTURNE AKCIJE

Ako bi se u najopštijem smislu ukazalo gde je bio naglasak u gotovo svim razmatranjima, to je bez sumnje želja da se kulturnom životu priđe sa stanovišta mesta i uloge čoveka u tom procesu. Ova antropološko-humanistička misija kulture i kulturnog života u JNA došla je do izražaja u većem broju radova.

„Kompleksan, slobodan, stvaralački i idejno-politički usmeren kulturni život u JNA, u kojem će svaka ličnost biti u stanju da nadahnjuje i oplemenjuje svoje ljudsko biće i da se neprekidno bogati njena duhovna i stvaralačka moć, jedna je od značajnih pretpostavki za formiranje doslednih branilaca domovine« — kaže se u uvodnom referatu za simpozijum.

Povezujući ovaj aspekt kulturnog života Armije sa procesom tehničko-tehnoloških inovacija, drug Avdo Humo ističe: »Zbog toga Armija, sa stanovišta ovladavanja ovim modernim tehničkim sredstvima, bez kojih nema moderne armije, može uspeti jedino na bazi kulturnog preobražaja čoveka i podizanja njegove ne samo političke, nego i kulturne svesti«.

Na sličan način shvata društvenu ulogu kulturnog života u Armiji i pukovnik Sveto Kovačević, povezujući ovaj proces sa »... stvaralačkim odnosom prema radu, demokratizacijom i humanizacijom odnosa među ljudima, što se s pravom može nazvati svestranom afirmacijom čoveka u uniformi«.

Drug Esad dr Ćimić ističe kako se čoveku u Armiji pružaju svestrane mogućnosti i u kulturnom razvoju. »U Armiji pružaju se izuzetne šanse za jačanje povjerenja čovjeka u samog sebe, a ne u nešto izvanjsko. U skladu sa tim ono može da još više potencira očovječenje čovjeka, da mu pruži nove premise za osmišljavanje sebe i svijeta«.

U poetsko-filozofskom pristupanju čoveku i njegovoj kulturi, a polazeći od duboke čovečnosti ideala za koje su se borci naše revolucije zalagali, Tome Momirovski zaključuje: »U narodnooslobodilačkoj borbi... pucalo se, umiralo i živelo za ljudski motiv, za ljudsko dostojanstvo, za ideal čoveka. Bilo je potrebno mnogo ljudskih svojstava da bi se rizikovao život, ta neponovljiva individualna ljudska mogućnost... JNA je jedan živi kontinuitet revolucije«.

Slično pristupanje u analizi kulturnog života u NOR-u daje i Milan Miladinović, ističući da je »celokupna kulturno-zabavna, pro-

svetna i umetnička delatnost bila namenjena čoveku, njegovom kulturnom, moralnom, političkom i humanom oblikovanju...»

Dragi Milenković u radu »Suština i smisao socijalističke humanističke renesanse«, zadire u neka dublja teorijska razmatranja o kulturi, podrazumevajući je kao »celokupan kontinuitet čovekovog i ljudskog postojanja, aktivnosti, razvoja, stvaranja i menjanja sveta oko sebe u njemu — dodajući da tako postavljen tok kulturnog razvitka u slobodnom, humanom društvu dinamizira ljudske potencije...« da bi se stiglo do čoveka oslobođenog od svih oblika otuđenja i samootuđenja, da bi on postao čovekov čovek».

Slična razmatranja dao je još niz autora, dovedeći ih u vezu sa ulogom čoveka i faktora čovek kao odlučujućeg subjekta u odbrani zemlje.

SOCIOLOŠKI ASPEKTI KULTURNOG ŽIVOTA U JNA

Znatan broj autora polazi u razmatranjima od činjenice da je kulturni život u JNA neodvojiv deo kulturnog života cele naše zajednice. U tom smislu sociološke relacije su razvijene u više pravaca, sa posebnim naglaskom na one procese i odnose koji su vezani za naš samoupravno demokratski razvitak. »Analogno tome, idejne i društvene pretpostavke kulturnog života u JNA proizilaze iz stavova, orijentacije i politike SKJ i sveukupnosti društvenog i kulturnog razvoja naše samoupravne socijalističke zajednice« (uvodno saopštenje).

Paralelno sa fundamentalnim društvenim uslovima i razvojem, isticani su karakter i društvena uloga armije, a u skladu s tim i procesi kulturnog života u njoj.

Drug Avdo Humo u vezi s tim kaže: »Danas kada mi ulazimo u izgradnju samoupravnog društva, čini mi se da i Armija, kao oružani deo naroda, mora da u sebi sadrži, s jedne strane, to klasno koje se izražava kroz jedan dubok socijalni preobražaj našeg društva, a istovremeno i to nacionalno, koje je sadržinski deo naše socijalističke izgradnje«.

Međuslovnost i povezanost kulturnog života JNA i društva razmatralo je više autora: K. Čašule, Đ. Radišić, M. Vranješ, Đ. Kovačević i dr.

PROŽIMANJE NACIONALNIH KULTURA U KULTURNOM ŽIVOTU JNA

Istaknuto mesto u pisanim saopštenjima, a i diskusijama na samom skupu, zauzimanju razmatranja koja se odnose na procese spoja i prožimanja kultura naroda i narodnosti u kulturnom životu JNA. Ovom procesu autori su prilazili jedinstveno, bazirajući svoje stavove na činjenici da je Armija takva socijalna institucija u kojoj se prožimanje nacionalnih kultura na poseban način realizuje. Razume se, ovom procesu niko nije pridavao neku nadnacionalnu vrednost u kulturi, ali ga je znatan broj autora isticao kao

veoma značajnu koheziju, moralno-političku i opšte-kulturnu činjenicu.

Paralelno sa ovim razmatranjima ukazivano je i na složenost, pa i teškoće koje se u tom procesu pojavljuju kao što je tretman jezika pojedinih naroda i narodnosti, zatim uklapanje jedinica JNA, koje su raznolikog nacionalnog sastava, u homogenu nacionalnu kulturnu sredinu i javnost itd.

Oslanjajući se na iskustva u praćenju kulturnog života pripadnika Armije u Sloveniji, drug Rado Jan upravo daje naglasak na problem »...kako ovim strukturama (misli se na sastav jedinica JNA, prim. V. V.) obezbediti ravnopravan kulturni položaj s obzirom na činjenicu da su garnizoni po svom nacionalnom sastavu po pravilu heterogeni, a sredine u kojima se oni nalaze najčešće homogene«. Po njegovom mišljenju, rešenje se može naći na taj način što bi se istrajnom, strpljivom i dugotrajnom kulturnom akcijom razvijala saradnja jedinica JNA i svih ostalih kulturnih činilaca u društvu, kao i učenje i ovladavanje jezicima naroda i narodnosti »...tako da se i u osnovnim školama srpskohrvatskog jezičkog područja uči bar jedan bratski jezik...« Takva praksa u vojnim školama (učenje bar jednog bratskog jezika)¹ nesumnjivo bi omogućilo uspostavljanje ravnopravnog ljudskog i kulturnog položaja pripadnika JNA«, zaključuje drug Jan.

Slična razmatranja su prisutna i u saopštenju makedonskog pisca Koleta Čašula koji ističe da je višenacionalno biće naše zajednice značajan izvor njene snage i kreativne moći u kulturnom i opštem razvoju.

A Tome Momirovski ukazuje na to da bogatstvo kulturnih odlika naših naroda i narodnosti moraju postati svojina i svojevrсни oblik kulturnih komunikacija pripadnika JNA. »Samo tako JNA može da vrši svoju ulogu prave zajedničke, jugoslovenske kulturne sredine i javnosti. Time ona postaje stvarno nova kvalitativna društvena i ljudska funkcija i grupacija, podsticaj, stimulans i kulturna vrednost«.

Razmatranja o ovom pravcu prisutna su i u radovima pukovnika Kovačevića, potpukovnika Vukičevića i drugih.

FUNKCIJA ESTETSKOG VASPITANJA U JNA

O problematici estetskog vaspitanja pripadnika Armije raspravljalo je nekoliko autora.

Prof. dr Milan Damjanović, funkciju estetskog vaspitanja vidi u tome što ono vodi ka unutrašnjem preobražaju ličnosti, tj. »revoluciji« koja vaspitaniku otvara put u spoznaju, ili samospoznaju, put ka slobodi sopstvene stvaralačke ličnosti... Jer estetsko vaspitanje je u suštini vaspitanje za stvaralaštvo u najširem smislu reči, pa bi ono već kao odredba i kao zahtev, bez samovaspitanja bilo nemoguće«.

¹ U novim programima vojnih škola srednjeg obrazovnog stupnja predviđeno je učenje slovenačkog i makedonskog jezika, prim. V. V.

Prof. Franček Bohanec, bazirajući svoje poglede na marksističkom učenju, ukazuje na estetsko vaspitanje kao na čitav sklop saznanja umetnički i humano oblikovane stvarnosti. Estetsko vaspitanje, po Bohanecu, pripada svetu lepog, ali ono odbacuje mistifikaciju umetničke lepote, jer umetnost je namenjena ljudima. »Umetnost obogaćuje svakog člana našeg društva i stvara bolje odnose među ljudima, te se estetsko vaspitanje uključuje u tokove opšteg društvenog vaspitanja«.

Dr Darinka Mitrović, ukazujući na ulogu estetske kulture u formiranju ličnosti, a polazeći od Marksove postavke o univerzalnoj prirodi generačkog bića čoveka koji stvara po meri svake vrste, pa i po zakonima lepote, ističe da je, »... polazište u estetskom vaspitanju razvijanje sposobnosti za prihvatanje, razumevanje, ocenjivanje i stvaranje estetskih vrednosti, kao i smisla za unošenje lepog u život«.

Osvrćući se na problematiku estetskog vaspitanja pitomaca u vojnim akademijama i školama, major Aleksandar Stajić ističe da ličnost »budućeg starešine i vaspitača pretpostavlja, pored ostalog, čoveka punog unutrašnjeg života, čoveka sposobnog da razume i doživljava lepo kako u prirodi i društvu, tako i u tekovinama ljudskog umetničkog stvaralaštva«.

Zapaženo mesto imaju razmatranja uloge muzičkog života u armijskim uslovima. Na tu temu pisali su prof. Slobodan Spirić, pukovnici Vinko Savnik i Radko Kovačić, kompozitori Bojan Adamič, major Branko Karakaš i drugi. U radovima ovih autora ukazano je manje ili više na neke nedostatke u organizovanju muzičkog života, naročito kod vojnika, kao i na puteve daljeg usmeravanja muzičke delatnosti.

Nekoliko autora razradilo je funkciju filma u kulturnom životu pripadnika Armije (dr Miroslav Vrabec, Vera Đorđević, prof. Rudolf Šremec, potpukovnik Borivoje Lazić, prof. Pavle Gazivoda). U tim razmatranjima znatan prostor zauzimaju pogledi na estetsku i sadržajnu stranu filma, funkciju i uticaj na masovni auditorij, odnos prema idejnim i drugim pitanjima itd. Naročit naglasak je dat na auditorij vojničkog sastava koji je — prema prof. Vrabecu — u posebnoj situaciji kod konzumiranja filmske umetnosti, dok je to oko 90% loša roba, a tek ostalih 10% ima pravu umetničku vrednost. Usled toga, uočeno je da su mladi ljudi, posebno vojnici, skloni da nekritički prihvate neke filmove, erotizirane, sentimentalne, avanturističke, jeftine ljubavne i slične sadržine. U tim radovima su prisutna i razmatranja puteva za izgrađivanje kritičkih stavova u oceni filma.

Razmatranja uloge dela likovnih umetnosti u kulturnom životu Armije data su u saopštenjima slikara Bogumila Karlovarisa i Ivana Cvetka. U njihovim pristupima povezuje se likovno-estetsko vaspitanje sa funkcijom univerzalnog razvoja ličnosti, mogućnost da se likovno delo koristi za negovanje tradicija, pa čak i za stručnu obuku, kao što je maskiranje (osećaj za boju), izviđanje, osećanje prostora (skiciranje) itd.

O mestu i ulozi literarnih dela i pesničkih ostvarenja, zapaženo mesto ima rad prof. dr Tode Čolaka (poezija u NOR-u) koji na jednom mestu kaže: »Pesma je večiti saputnik života, najlakšeg i najtežeg, mada ni jedan vid življenja nije lak ni bezazlen. I nije istina da muze čute kad oružje zveči. Jer, pesnička reč u tragičnim trenucima... hrabri i diže, bodri i nosi«. O knjizi u kulturnom životu vojnika i starešina zapaža se i rad potpukovnika Pribišića.

Pažnju učesnika simpozijuma privuklo je izlaganje st. vodnika Dragiše Madžgalja. On je ukazao na bogatstvo života savremenog vojnika koje nije našlo dovoljno mesta u umetničkom oblikovanju.

Jedan broj autora posvetio je pažnju problematici razvijanja kulturno-umetničkog amaterizma u JNA, gde se ističe rad potpukovnika Avdana Hozića.

DOPRINOS JNA STVARANJU KULTURNIH VREDNOSTI

U sažetim analizama pojedinih radova ukazano je i na činjenicu da kulturni život u Armiji u znatnoj meri sadrži i izražava komponentu stvaralaštva. Tako se u uvodnom referatu Političke uprave ističu vidni rezultati na ovom planu. Naime, sumirajući rezultate delatnosti domova JNA, vojničkih i pitomačkih klubova za poslednjih pet godina, impresioniraju cifre kao što su preko 150.000 raznih priredaba, preko 160.000 polaznika raznih kurseva u oko 6.000 sekcija, preko 17.000 raznih izložbi posetilo je preko 3,5 miliona ljudi itd.

U JNA je od 1945. do 1968. izdato oko 1.150 naslova raznih knjiga i brošura, ne računajući izdanja namenjena za uskostručne vojne potrebe. Pored toga, u JNA izlazi redovno preko 10 raznih listova, a isto toliko i časopisa. Zapažen uspeh je zabeležen u proizvodnji filmova u Vojnofilmskom centru »Zastava film«, gde je od osnivanja 1948. do 1969. god. proizvedeno oko 800 dokumentarno-nastavnih i umetničkih filmova, zatim dve serije filmova od po 7 epizoda, datih u televizijskim programima (»Letovi koji se pamte« i »Kad sam bio vojnik«), učešće na domaćim i međunarodnim smotrama i osvajanje oko 66 nagrada za filmska ostvarenja i sl.

Zapaženi su uspesi muzičke službe u JNA: mnoge muzičke smotre i priredbe, gostovanja ansambala u zemlji i inostranstvu, štampanje zbornika muzičkih kompozicija, snimanje ploča, učešće u programima radija i TV i sl.

Vojni muzej i druge institucije sličnog karaktera beleže zapažene uspehe u organizovanju izložbi, arheološkim, sondažnim i drugim delatnostima muzeološkog karaktera. Vojni muzej u Beogradu je najposećenija muzejska institucija sa preko 100.000 posetilaca godišnje. Slične uspehe ima i Galerija doma JNA u Beogradu, razvijajući likovni život i negujući poseban žanr — NOB u delima likovnih umetnika.

Mnogo je priloga na simpozijumu u kojima se upravo ilustruje rad raznovrsnih institucija uključenih u kulturni život JNA. Zapaža se rad potpukovnika Radovana Panića o izdavačkim ustanovama i njihovoj delatnosti u Armiji, zatim, rad drugarice Ljubice Šuković i majora Milana Vasiljevića o radu biblioteka u JNA. Muzeološka delatnost obuhvaćena je radovima general-majora Id-riza Čejvana, majora dr Dušana Pribakovića, drugarice Viktorije Durbešić i drugih.

Problematika rada domova JNA, vojničkih i pitomačkih klubova, zahvaćena je radovima većeg broja autora. U celini gledano, ovi radovi sadrže niz kritičkih osvrta i analiza, ali istovremeno upućuju na mogućna rešenja. Naime, sve više prevlađuje mišljenje da su nužne promene u sadržaju i metodu rada ovih institucija.

Pre svega, ukazuje se na nužnost još šireg i neposrednijeg povezivanja ovih institucija sa sličnim u društvu, a u nekim delatnostima i potrebu za objedinjavanjem, pa i integrisanjem. Domovi i klubovi bi u tom smislu morali da postanu otvorenije institucije za aktiviste i van Armije, kao što bi i druge kulturne institucije trebalo da budu više korišćene među pripadnicima Armije.

Istina, dobar deo domova i klubova već ima ovakvu orijentaciju i tu su uspesi nesumnjivi. Tako se, na primer, u saopštenjima drugova: potpukovnika Bogdana Kneževića, majora Miloša Počučića i Pera Delina, zatim Steva Anđelića i drugih, upravo govori o primerima uspešnog uklapanja domova JNA u kulturne aktivnosti mesta. Nije mali broj primera da su za pojedine delatnosti domova široko zainteresovane opštinske skupštine, kulturno-prosvetne zajednice, zajednice kulture i druge organizacije i institucije, uz spremnost da participiraju u finansiranju određenih kulturnih delatnosti.

S druge strane, ukazuje se na potrebu da institucije za kulturni život u Armiji, posebno domovi i klubovi, treba da postanu demokratske institucije u kojima će odlučivanje o programskoj delatnosti biti pod većim uticajem neposrednih korisnika. U tom smislu već su na putu da se konstituišu demokratizovani organi domova, kao što su skupštine, uži i širi saveti i druga tela. U sklopu sa takvim usmeravanjem ukazano je i na perspektive u rešavanju nekih kadrovskih i materijalnih pitanja.

Dakle, osnovne preokupacije u radovima posvećenim problematici funkcionisanja institucija za kulturni život u JNA polaze od tokova našeg samoupravno-demokratskog razvoja i koncepcije svenarodne odbrane.

NAUČNOISTRAŽIVAČKI PODUH VATI, ŠTAMPA
I SLOBODNO VREME

Istraživanje i naučno pristupanje problemima, kulture i kulturnog života, zahvaćeni su radovima samostalnog istraživača Vu-jadina Jokića i sociologa poručnika Nedeljka Popare. Njihovim radovima ukazuje se na put za prodor u fenomene kulturnog života

I mogućnosti da se empirijskim istraživanjima otkriju neke bitne pojave u ovoj sferi društvenog života.

Uticao štampe i ostalih sredstava masovnog komuniciranja na kulturni život pripadnika Armije bili su preokupacija u radovima kapetana Milana Krsmanovića, st. vodnika I klase Čedomira Pešuta i rez. vodnika Idriza Smailovića. U ovim studijama, zapaženo mesto zauzimaju razmatranja koja se odnose na pozitivne i negativne uticaje ovih sredstava na kulturni život, posebno kod vojnika. U tom smislu se ističe da su, npr., vojnici, zbog posebnih uslova života, suviše preokupirani zabavnom štampom, erotiziranim prilozima u njoj, na televiziji i sl., da to ostavlja posledice na njihove kreativne mogućnosti kao i šire aktiviranje u kulturnom životu.

Razmatranje problematike slobodnog vremena bazirano je na nekim empirijskim istraživanjima. Tu se ističu radovi Benca Milana i kapetana I klase Radovana Samardžića, zatim pukovnika Mirolava Javoreka i drugih. Rezultati ovih istraživanja ukazuju na to da slobodnog vremena kod većine pripadnika Armije nema dovoljno i da to ostavlja posledice na dinamiku i raznovrsnost kulturnog života.

OČEKIVANJA I PERSPEKTIVE

Simpozijum je pokrenuo i niz drugih pitanja koja su neposredno povezana sa kulturnim životom Armije. U mnogim od tih pitanja, teza, hipoteza, zaključaka i stavova naziru se i odgovori.

Pa ipak, ni organizator ni autori, a ni Simpozijum nisu pledirali da se daju definitivni odgovori na tako složeno pitanje kao što je kulturni život u JNA.

Međutim, bilo bi pogrešno izvesti zaključak da će kulturni život u Armiji, i nakon ovog skupa, nastaviti da teče istim tokom. Naprotiv, realna su očekivanja za nove poduhvate i rešenja. Takav zaključak se nameće iz prostog razloga što je i u radovima i u diskusiji na skupu vladalo nepodeljeno mišljenje da se kulturni život u Armiji može dalje unapređivati. Realnost ovih očekivanja može se sagledati, između ostalog i u sledećem:

— Nesumnjivo je da će sami materijali simpozijuma koji obiluju raznovrsnim idejama, podstaći mnoge subjekte da pokrenu neka pitanja u svojoj sredini koja u ranijoj praksi nisu bila poznata. Tome će posebno doprineti objavljivanje Zbornika radova sa simpozijuma koji će se naći u svim bibliotekama i biti dostupan svim zainteresovanim komandama i starešinama.

— S obzirom na široko ukazano značaj i ulogu kulturnog života u JNA sa stanovišta razvoja ličnosti, jačanja kolektiva, učvršćivanja veza sa narodom, idejno-političkim i moralnim jedinstvom i sl. realno je očekivati da će se pokrenuti organizacije i forumi SK, kolektivi, komande i drugi faktori da temeljitije sagledaju stanje i tokove kulturnog života u svojoj sredini.

— Na poseban način je ukazano na otvorene mogućnosti za dalje intenziviranje oblika saradnje na planu kulturnog života iz-

među JNA i raznih društvenih organizacija, organa i jedinica teritorijalne odbrane, kulturnih institucija i drugih faktora u društvu, što će izazvati obostran interes itd.

Konačno, treba očekivati da će ovi materijali obilno poslužiti i za određena sistemska rešenja.

U vezi s tim, general-potpukovnik Nenad Drakulić je u završnoj reči, između ostalog, rekao i ovo:

»Obilje mišljenja izrečenih ovdje obavezuju prije svega nas organizatore simpozijuma, da pristupimo temeljitom njihovom izučavanju kako bi nam to poslužilo kao osnova u koncipiranju dugoročne politike i prakse u ovoj sferi društvenog života Armije«.

Apostrofirajući još jednom šta znači kulturni život za formiranje čoveka, general Drakulić je zaključio:

»Iz tih polaznih osnova proizilazi zaključak da kulturni život u Armiji treba usmjeravati onim tokovima razvoja u kojima će se ličnost u sve većoj mjeri ispoljavati kao odgovoran i zainteresovan stvaralac... »Upravo zbog toga i smatramo da problemi kulturnog života u našoj armiji moraju biti u žiži interesovanja ne samo političkih radnika, rukovodilaca pojedinih kulturnih institucija i tih institucija već i svih subjekata političkog i idejnog uticaja, a posebno Saveza komunista«.

Potpukovnik

Voja VUKICEVIC